

Prioriterade frågor 2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Allmänt	sid 3
2. Permanenta bevakningsområden	sid 4
2.1 Våra medlemmar	sid 4
2.2 Ekonomi	sid 4
2.3 Bostäder och lokaler	sid 4
2.4 Infrastruktur	sid 5
2.5 Kompetensförsörjning	sid 5
3. Prioriterade frågor 2026	sid 6
3.1 Civilt försvar	sid 6
3.2 Befolkningsstruktur och förändrad demografi	sid 6
3.3 Klimatanpassning	sid 6
3.4 Demokrati	sid 6

1. Allmänt

SmåKoms Prioriterade frågor kan likställas med organisationens verksamhetsplan. Dokumentet är uppdelat i två delar; Permanenta bevakningsområden och Prioriterade frågor kommande år.

Efter att Höstmötet fattat beslut om vilka frågor som ska vara prioriterade inför kommande år färdigställer verksamhetsledaren och styrelsen dokumentet som sedan ligger till grund för organisationens planerade verksamhet.

Organisationen arbetar inom två områden; Nätverk och Påverkan.

Nätverk

Nätverksskapande sker främst vid Vår- och Höstmöte då kommunchefer/direktörer också har tid för eget program. Utöver dessa har ekonomicheferna sedan 2024 en lunch-till-lunchkonferens på hösten med innehåll utifrån egna önskemål. Övrig verksamhet; webinarier, digitala workshops, remisskonferenser och omvärldsbevakning.

Påverkan

Arbets sättet utgår ifrån möten med våra medlemskommuner, riksdag och regering, SKR, statliga myndigheter och verk, statliga utredningar och andra relevanta institutioner och organisationer. SmåKom är också remissinstans till ett stort antal utredningar, remissvar författas till de utredningar som kan komma att ha specifik påverkan på våra medlemskommuner. Utöver detta deltar vi i debatt- och panelsamtal för att föra fram mindre kommuners perspektiv.

2. Permanenta bevakningsområden

2.1 Våra medlemmar

För att vara trovärdiga i vår påverkan på nationell nivå måste vi hela tiden hålla oss informerade om hur det ser ut i våra medlemskommuner. Vi har som mål att besöka samtliga våra medlemskommuner under en mandatperiod. Det är en hög målsättning och därför också en högt prioriterad fråga i vår verksamhet. Det fysiska mötet med kommunen ger en genuin bild av vilka olika förutsättningar vi har i de olika delarna av landet, och det är dessa bilder vi vill dela med oss av till beslutsfattare på nationell nivå.

För våra medlemmar arrangeras varje år två konferenser; Vårmöte med Föreningsstämma i april och Höstmöte med beslut om Prioriterade frågor och kommande års budget i november. Vår ambition är att kunna erbjuda ett varierat program som tar avstamp i våra prioriterade frågor men också i aktuella händelser som är av betydelse för våra medlemmar. Det är även vårt mål att, så länge intresse finns, ge kommuncheferna möjlighet till gemensam tid under båda konferenserna.

För att stötta våra medlemmar författar vi, i mån av tid, remissvar på relevanta utredningar som alla medlemmar kan använda, vi arrangerar webinarier inom olika områden och vi sänder ut enkäter inom specifika områden för att inhämta kunskap från våra medlemmar när vi behöver förstärka vår trovärdighet i möte med utredningar och beslutsfattare.

2.2 Ekonomi

Ekonomi är central i den kommunala verksamheten. Kompetensförsörjning, befolkningsminskning, demografi och nya pålagor från beslutsfattare är bara några av de faktorer som påverkar den kommunala ekonomin och många gånger skapar detta stora konsekvenser i de små kommunerna. När vi möter riksdagsledamöterna lyfter vi dessa frågor och påpekar också att vissa uppgifter borde kunna avlastas kommunerna när nya tillkommer.

Sverige behöver ett utjämningsystem som utan möjlighet till påverkan utjämnar de ekonomiska förutsättningarna och skillnaderna i landet. SmåKom fortsätter att bevaka hur regeringen kommer att behandla förslagen i Nätt och jämnt-utredningen från 2024.

Två gånger om året har vi avstämningar med högsta ledningen på Kommuninvest, våra medlemmars största långgivare. Vi ser ett stort värde i att utbyta information med Kommuninvest om det aktuella ekonomiska läget i kommunsverige.

Vi arrangerar också en fysisk konferens för ekonomicheferna i våra medlemskommuner en gång per år.

2.3 Bostäder och lokaler

Alla invånarna behöver olika boendeformer i olika faser av livet. Att kunna parera för demografisk utveckling och befolkningsminskning samtidigt som det behövs nya bostäder i många av våra medlemskommuner kan vara en svår balansgång. Möjligheten att kunna omvandla och anpassa bostäder på ett effektivt sätt utifrån den förändrade befolkningsstruktur som just nu påverkar bostadssituationen i våra medlemskommuner är av stor vikt.

Svårigheter med finansiering, krav på nedskrivning och höga byggkostnader utgör de främsta hindren för bostadsproduktion, men även alltför detaljerade regelverk kan utgöra hinder. SmåKom arbetar för ett uppluckrat regelverk inom de områden som berör bostadsbyggande, till exempel det stora antalet riksintressen som ofta hämmar bostadsutvecklingen i våra medlemskommuner.

2.4 Infrastruktur

När det gäller vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser är vårt mål att det ska finnas en fungerande utbyggd infrastruktur i hela landet. Vi arbetar också med principer för finansiering samt påvisar vikten av en god standard på vägnätet, särskilt i de delar av landet där kollektivtrafik är begränsad eller till och med saknas helt.

Svenskt Vattens beräkningar visar att VA-branschen har ett årligt investeringsbehov på ca 31 miljarder kronor fram till år 2040 för att kunna säkerställa att infrastrukturen kan möta samhällets behov. För kommuner med få invånare men stor geografisk yta och/eller hög andel fritidshus och/eller stor besöksnäring är det här en utmaning som bär med sig extremt stora investeringsbehov. Våra riksdagspartier är splittrade i sin uppfattning om hur dessa investeringar ska finansieras men vi fortsätter, men en dåres envishet, att påpeka problematiken gång på gång.

Elförsörjning och den gröna omställningen är två områden inom infrastruktur som vi håller under ständig uppsikt. Vår uppfattning är att alla energikällor behövs för att kunna försörja landet med el framöver. Ett stort problem i hela landet är att överföringskapaciteten är för liten, detta drabbar mindre kommuner hårt i de fall då det finns företag som vill etablera sig eller utveckla sin verksamhet men hindras på grund av elbrist.

Robust bredband och god mobiltäckning är grundläggande förutsättningar för att kunna arbeta hemifrån oavsett var i landet man är bosatt. Det är också en viktig förutsättning för effektivisering, förbättrad service och välfärdstjänster genom möjligheten att nyttja digitala tjänster.

2.5 Kompetensförsörjning

Arbetsmarknadsfrågor ligger högt bland kommunernas prioriterade frågor. Mycket arbete läggs på att skapa förutsättningar för att få människor i arbete. I många av våra kommuner har Arbetsförmedlingen (AF) stängt sina kontor vilket i praktiken innebär att kommunerna får ta ett stort ansvar för det som egentligen är ett statligt ansvar.

Framtida kompetensförsörjning är en av Sveriges kommuners allra största utmaningar. Vi behöver identifiera goda exempel och information som är relevant för att hjälpa våra medlemmar med den här frågan. Hur blir kommunen en attraktiv arbetsgivare, hur kan små kommuner samverka för att underlätta kompetensförsörjningen, hur kan kommunen utveckla och behålla kompetens i sina verksamheter, kan vi identifiera regellättnader som kan underlätta samverkan, detta är några av de frågor som vi försöker hjälpa kommunerna att hitta svar på.

3. Prioriterade frågor 2026

3.1 Civilt försvar och beredskap

Sedan några år tillbaka har SmåKom sökt svar på frågan om hur medlemskommunerna ska arbeta med krisberedskap och civilt försvar. MSB, Länsstyrelsen och SKR har medverkat på våra konferenser och pratat om ämnet, men trots det är ämnet fortsatt svårt att greppa. Dessutom är finansieringsfrågan fortfarande inte tydlig, vem är ansvarig för vad? Vi ger inte upp utan fortsätter att försöka få klarhet i vad som förväntas och hur kommunerna ska agera i frågan.

3.2 Befolkningsstruktur och förändrad demografi

Sveriges befolkningsstruktur står inför stora förändringar kommande år. Det föds färre barn och vi blir allt äldre, en utveckling som väntas hålla i sig över tid. Det här innebär en stor omställning för kommunerna, ur många perspektiv, exempelvis när det kommer till kompetensförsörjning inom äldreomsorg, skola och barnomsorg. Samverkan och att dela med sig av goda exempel ser SmåKom som en av möjligheterna för att hitta lösningar som kan hjälpa till att ta sig an den här utmaningen.

3.3 Klimatanpassning

Vi befinner oss i en pågående klimatförändring och vi måste både arbeta med minskade utsläpp och klimatanpassning, vilket innebär att anpassa samhället till ett föränderligt klimat. Det finns ett antal utmaningar att hantera, ex översvämning, höga temperaturer, torka och bränder, brister i vattenförsörjning, ras, skred och erosion med mera. Under året vill vi hjälpa våra medlemmar att få information om och förslag på lösningar för att kunna jobba vidare med sitt klimatanpassningsarbete.

3.4 Demokrati

Vi står inför ett valår och demokratibegreppet blir extra uppmärksammat och aktualiserat. Att engagera sig politiskt är inte längre lika eftertraktat som det en gång var. Samhällsklimatet har blivit hårdare och samtalstonen vassare, gemensamt behöver vi hjälpas åt att skapa en tryggare politisk arena. Under 2026 kommer vi försöka att belysa och lyfta demokratin lite extra.